

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Siverek İlçesi Örneği)*

Esmayıldız YILDIZ¹

¹ Öğretmen, MEB, esmayildiz005@gmail.com

Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN²

² Prof. Dr., Gazî Üniversitesi, gulums@ga.zi.edu.tr

Merve ŞEPİTCİ SARIBAŞ³

³ Doktora öğrencisi, Gazî Üniversitesi, m.sptc@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received: 5.05.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 5.03.2021

e-Yayın/e-Printed: 30.06.2021

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.161>

ÖZ

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 110 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Öğretmenler ile ilgili bilgilere ulaşabilmek için Kişisel Bilgi Formu ve öğretmenlerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek için Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS programında, bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş; anlamlı çıkan farklılıklarda grup farklılıklarını inceleyebilmek için Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşam doyumu düzeylerinin yaşlarına, medeni durumlarına, kıdemlerine, kadro durumlarına, görev yaptıkları kurumların türüne, sınıflarının fiziksel yeterliliğine, kaynaştırma öğrencisi varlığına ve dil açısından problem yaşanıp yaşanmadığına göre istatistiksel olarak anlamsız ($p>0,05$); mesleklerini isteyerek seçme durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmeni, okul öncesi eğitim kurumu, yaşam doyumu

Investigation of Preschool Teachers' Life Satisfaction Levels in Terms of Some Variables (Siverek District Example)*

ABSTRACT

The research was conducted to examine preschool teachers' life satisfaction according to some variables. The research was carried out with 110 pre-school teachers working in schools affiliated to the Ministry of Education in Siverek district of Şanlıurfa province. Personal Information Form was used to access information about teachers and Life Satisfaction Scale was used to determine teachers' satisfaction levels. The data were analyzed in the SPSS program according to the number of independent variables by the t test and One Way Variance Analysis (ANOVA) for independent samples; Scheffe test was used to examine group differences in significant differences. As a result of the research, it is statistically insignificant according to the age levels of the teachers, their marital status, their seniority, their position of staff, the type of institutions they work in, the physical competence of their classes, the presence of inclusion students and whether there are problems in terms of language ($p>0.05$); It was observed that there was a statistically significant difference according to their willingly choosing their profession ($p<0.05$).

Keywords: Preschool teacher, preschool education institution, life satisfaction

1. GİRİŞ

Yaşam doyumu kavramı ilk kez 1961 senesinde Neugarten tarafından ortaya atılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşamı ve doyumu içinde barındıran bu kavramın anlaşılabilmesi için öncelikle “doyum” kavramının ne olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Doyum bireyin ihtiyaçlarının, isteklerinin ve hayattan beklentilerinin karşılanmasını ifade etmektedir (Özer & Karabulut, 2003). Yaşam doyumu ise kişinin bu istek, ihtiyaç ve arzularına sahip olması olarak açıklanmaktadır (Dilmaç & Ekşi, 2008). Yaşam doyumu kişinin kendi belirlediği ölçütlere göre yaşamını olumlu bir şekilde değerlendirmesidir (Diener, Emmons,

Larsen & Griffin, 1985). Ayrıca yaşam doyumu bireyin hayatında moral yüksekliği, mutluluk gibi olumlu duyguların yoğun olmasını da ifade etmektedir (Vara, 1999: 23).

Yaşam doyumu kişinin beklentilerinin reel olanlarla mukayese edilmesi sonucunda ortaya koyulmakta ve kişinin bütün hayatını ve hayatının tüm boyutlarını içermektedir. Günlük hayattan haz duymak, hayatın anlamını çözümlenebilmek, amaçlara ulaşma gayreti gösterebilmek, bedensel olarak iyi hissetmek ve sosyal ilişkilerde başarılı olmak gibi durumlar yaşam doyumunun boyutları arasında gösterilebilmektedir. Doyum alanı içerisinde kişinin aile yaşantısı, işi, edindiği hobileri, fiziksel ve bedensel sağlık durumu, maddi durumu, iş ve arkadaş çevresi gibi faktörler yer almaktadır. Kısacası yaşam doyumu, kişinin yaşam içerisinde ki olumlu ve olumsuz duygu durumlarını yansıtmakta ve mutluluğun bir ölçüsü olarak kabul edilmektedir (Akyüz, 2014: 53) Bu bağlamda bireyin psikolojik durumu yaşam doyumunun göstergelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin kişisel hayatlarında yaşadıkları problemler ve zorluklar, bireysel ve sosyal çatışmalar yaşam doyumunu olumsuz etkileyen faktörler arasında sayılabilmektedir (Demirel & Canat, 2004).

Gizil bir değişken olması sebebiyle yaşam doyumunun doğrudan gözlemlenebilmesi mümkün olmamaktadır. Bu sebepten dolayı yaşam doyumu kavramı açıklanırken benzer kavramlardan yararlanmak daha doğru olmaktadır (Çetinkaya, 2011). Bu benzer kavramları mutluluk, öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi oluşturmaktadır. Bu kavramlar her ne kadar yaşam doyumu ile eş anlamlı olarak kullanılsa da, yaşam doyumu kavramı mutluluk, öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi ile ilişkili farklı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mutluluk haz alma, iyi olma hali, sevinç ve tatmin olma olarak tanımlanmaktadır (VandenBos, 2007). Mutluluğun net bir tanımı olmamasına rağmen genellikle olumlu duygular ile ilişkilendirilmektedir (Lyubomirsky, King & Diener, 2005). Araştırmaların genelinde mutluluk ve yaşam doyumu arasında yakın bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ancak mutluluk ve yaşam doyumu aynı kavramlar olmamakla birlikte, bu iki kavramı birbirinden ayıran özellikler bulunmaktadır. Mutluluk daha çok duygusal boyuta sahipken, yaşam doyumu bilişsel boyutta özellikleri de barındırmaktadır. Mutluluk, bireylerin duygularını ifade ederken, herhangi bir değerlendirme içermemektedir. Yaşam doyumu ise bireyin kendi kriterlerine göre hayatıyla ilgili bir değerlendirme yapmasını gerektirmektedir (Crooker & Near, 1998). Yaşam doyumu bireyin hayata yüklediği anlama göre oluşturduğu düşünceleri temsil ederken; mutluluk ise olumlu ya da olumsuz olaylar karşısında bireyin hissettiği ve yaşadığı duyguları ifade etmektedir (Sirgy, 2012: 35).

Öznel iyi oluş insanın kendi hayatını bilişsel ve duyuşsal açıdan değerlendirmesidir (Diener, 2000). Öznel iyi oluş olumlu duygu, olumsuz duygu ve yaşam doyumu ile ilişkilendirilmektedir. Öznel iyi oluşu etkileyen olumsuz duygu boyutunu bireyin mutsuzluk, acı, keder, gam ve tasa gibi olumsuz duyguları ifade ederken; olumlu duygu boyutunu ise mutlu olma, sevinç, haz duyma gibi olumlu duygular ifade etmektedir. Yaşam doyumu boyutu ise yaşama dair genel bir değerlendirme yapmayı kastetmekte ve öznel iyi oluşun bilişsel boyutunu kapsamaktadır. Olumlu ve olumsuz duygu boyutlarında bireyin verdiği tepkiler anlık ya da belli bir süreyi kapsarken, yaşam doyumu boyutu bireyin kendi fikirlerini, hayat tarzını ve kendisiyle ilgili yargılarını içerdiğinden bir süreç olarak ele alınmaktadır (Yetim, 2001).

Yaşam kalitesi ise ⁽¹⁾kişinin hayat koşullarının niteliği, ⁽²⁾kişinin bu niteliklerden memnuniyeti ve ⁽³⁾hayat koşullarının ve kişinin memnuniyetinin toplamı olarak üç boyutta ifade edilmektedir (Borthwick-Duffy, 1992: 57). Ayrıca yaşam kalitesi nesnel ve öznel boyutlarda da ele alınabilmektedir. Nesnel boyutta kişinin sağlığı, eğitimi, geliri gibi özellikleri yer alırken, öznel boyutta ise kişinin mutluluğu, yaşadığı olumlu ve/veya olumsuz olayları, işi, sosyal ve aile hayatı gibi çeşitli alanlarda yaşadığı doyumları yer almaktadır. Bu sınıflandırmada da görüldüğü gibi yaşam doyumu kavramı kişinin yaşam kalitesiyle ilgili yapmış olduğu öznel değerlendirmeler içerisinde yer almaktadır (Sirgy, 2012).

Yaşam doyumu insanların ruh ve beden sağlığını doğrudan etkilediği için önemli bir yere sahiptir. Bireyin aile ve sosyal ilişkilerinde başarılı olabilmesi, yaşamını kaliteli bir şekilde devam ettirebilmesi ve mutlu bir kişi olabilmesi için yaşam doyumunun sağlanması gerekmektedir. Yaşam tatmini yüksek olan bireyler hem ruhen hem de fiziken daha sağlıklı olmakta, dolayısıyla da kendilerine, ailelerine ve sosyal çevrelerine daha fazla kaliteli zaman ayırmaktadır (Keser, 2003: 186).

Frish (2006), bireyin iyi hissetmesini, kendisini ödüllendirmesi olarak düşünmekte ve bireyin yaşamından aldığı doyumun yüksek olmasının, hayatında önemli ve iyi işler yapmış olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Yüksek yaşam doyumunu ve tutarlı mutluluk insanın fiziksel ve ruhsal olarak iyi hissetmesinde, zorluklarla etkili ve yeterli bir şekilde mücadele edebilmesinde, kendisine güvenmesinde, aktif ve enerjik olmasında, sosyalleşmesinde ve hedeflerine ulaşmadaki kararlılığında etkili olmaktadır. İnsanın hayatı boyunca en önemli hedeflerinden birisinin yaşamından doyum sağlamak olması, yaşam doyumunu kavramının ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir (Seligman, 2007).

Yaşam doyumunun insan hayatındaki önemi araştırmaların da konusu haline gelmiştir. Yaşam doyumunu ile ilgili yapılan araştırmalarla, yüksek yaşam doyumuna sahip bireylerin ruhsal ve bedensel sağlıklarının daha iyi olduğu, kendilerine güvenlerinin daha yüksek olduğu, daha çok saygı gördükleri ve dünyaya bakış açılarının daha olumlu olduğu ispatlanmıştır. Yine yapılan araştırmalar neticesinde yaşam doyumuna gereken önem verildiğinde; en başta birey olmak üzere sırası ile aile ve toplum yaşamlarında huzurun, mutluluk düzeyinin ve hayat kalitesinin artacağı ortaya çıkmıştır (Keser, 2003: 186).

Yaşam, bireyin hem iş hayatını hem de iş dışında kalan zamanını kapsayan bir süreç olarak düşünüldüğünde, yaşam doyumunu da bireyin tüm hayatına gösterdiği tutum ve ya duygusal tepki olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşam doyumunu yalnız ve net gibi gözükmese de esasen çok daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Yapılan araştırmalarda da yaşam doyumunun ölçülmesinde ve yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin sınırlarının belirlenmesinde birçok zorluğun yaşandığı belirtilmektedir. Yapılan ilk çalışmalarda yaşam doyumunu etkilediği düşünülen binlerce öge ölçülürken, öge sayısı ortalama olarak 15 ile 30 arasına indirgenmiştir (Tomrukçu, 2010: 9). Yaşam doyumunu kavramı her birey için farklı bir şey ifade edebileceği için, yaşam doyumunu etkileyen faktörleri net bir şekilde sınırlamak da zorlaşmıştır. Baykoçak (2002) araştırması sonucunda yaşam doyumunu etkileyen faktörleri bireyin günlük hayatından memnuniyeti, hayatını anlamlı bulması, hedeflerini gerçekleştirirken uyum göstermede başarılı olabilmesi, bedensel anlamda kendisini iyi hissetmesi, ekonomi ve güvenlik anlamında memnun olması, sosyal ilişkilerinde başarılı olması ve olumlu ve bireysel kimliğe sahip olması olarak sıralamıştır. Başka bir araştırmada ise yaşam doyumunu sağlık, kendine güven, kendini anlayabilme ve tanımlayabilme, aile ve akrabalık ilişkileri, eşle olan yakınlık, çocuk sahibi olma ve onu yetiştirme, araçsal rahatlık gibi etmenlerin etkilediği belirtilmiştir (Dikmen, 1995: 118).

Hiç kuskusuz bütün insanlar yaşam doyumlarının yüksek olmasını arzulamaktadır. Ancak yaşam doyumunun yüksek olması eğitim kurumlarında çalışanlar için daha önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü öğretmenlerin yaşam doyumunu sadece kendilerini ve yakın çevresini değil, öğrencilerini de olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedir.

Günümüz dünyasında gün içi vaktin büyük bir bölümü çalışma saatleriyle geçmektedir. Yani çalışma hayatının sağlıklı veya sağlıksız olması kişilerin yaşam doyumlarını doğrudan etkilemektedir. Yaşam doyumunu yüksek olan bir bireyin çalışma hayatından da genellikle memnun olduğu görülmektedir. Karşılıklı olarak hem iş hayatı yaşam doyumunu etkilemekte, hem de yaşam doyumunu iş hayatını etkilemektedir. Eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumlarının yüksek olması, onların öğrencileriyle olan ilişkilerini de sağlıklı etkilemektedir. Toplumların kalkınmasında ve gelişmesinde eğitimin, eğitimin sağlanabilmesinde ise öğretmenlerin başlıca yer tuttuğu gerçeği göz önüne alındığında, eğitim kurumu çalışanlarının yaşam doyumlarının yüksek olması büyük bir öneme sahiptir.

Bu sebeple araştırma, bazı değişkenlerin okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumunu düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açıp açmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla araştırmada “Okul öncesi öğretmenlerinin yaşı, medeni durumu, görevini isteğiyle seçmesi, öğretmenlik mesleğindeki kıdemi, kadro durumu, görev yaptığı kurumun türü, algılarına göre sınıfının fiziksel yeterliği, sınıfında kaynaştırma öğrencisinin varlığı ve sınıftaki çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşaması yaşam doyumuna ait puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?” sorunun cevapları aranmıştır.

2. YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve çalışmada dikkat edilecek etik ilkeler üzerinde durulmuştur.

2. 1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumları ile bazı değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma, tarama modelinin uygulandığı betimsel bir araştırmadır. Veriler önceden belirlenmiş olan kitleden seçilen örneklemden aynı zamanda toplandığından, araştırma kesitsel bir betimlemedir. Araştırma, verilerin analizi dikkate alındığında, betimsel tekniklerin yanı sıra hem gruplar arası karşılaştırmaları, hem de korelasyonel analizleri gerektirmektedir. Bu nedenle araştırma, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli özelliğine sahiptir (Karasar, 2012: 77).

2. 2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın kitesini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim veren okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır.

Kotanın belirlenmesinde kullanılan toplam okul öncesi öğretmeni sayısı Milli Eğitim Bakanlığı Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden temin edilmiş; Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan toplam öğrenmen sayısının 267 olduğu öğrenilmiş ve öğretmenlerin tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemi kullanılacak örneklem sayısı 110 olarak belirlenmiştir.

Örneklemin sayısının belirlenmesinin ardından, araştırmanın sürdürülmesi hususunda Şanlıurfa İli Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra ilçe genelinde bulunan ilköğretim anasınıfları ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle iletişime geçilmiş ve gönüllülük esasına dayanarak verilerin toplanılmasına başlanmıştır.

2. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerin kişisel bilgilerini tespit edebilmek için Kişisel Bilgi Formu ve yaşam doyumu düzeylerinin tespit edilebilmesi için ise Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır.

2. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada, öğretmenlerin demografik verilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu formda öğretmenin yaşı, medeni durumu, görev yaptıkları bölümü istekle seçme durumu, kıdemi, kadro durumu, görev yaptığı kurumun türü, algısına göre sınıfının fiziksel yeterliği, sınıfında kaynaştırma öğrencisi varlığı ve çocuklarla iletişim kurmada dil açısından problem yaşanıp yaşanmadığına dair toplam 9 madde bulunmaktadır.

2. 3. 2. Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyumu Ölçeği- The Satisfaction with Life Scale (SWLS) Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından bireylerin yaşam doyumu düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Yetim tarafından 1993 yılında gerçekleştirilmiştir.

Ölçek 5 sorudan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin belirtilen ifadelere katılım seviyelerini ölçmek için Likert Tipi Yedili Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Katılım düzeyleri (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen Katılmıyorum, (4) Kararsızım, (5) Kısmen Katılıyorum, (6) Katılıyorum, (7) Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir. Ölçek puanlanırken her bir soru katılım düzeylerinin yanında yazdığı gibi 1'den 7 ye kadar olan rakamlar kullanılmıştır.

Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Cronbach Alpha=.87 olarak bulmuşlardır. Ölçüt bağımlı geçerliğini ise .82 olarak elde etmişlerdir (Pavot, Diener, Colvin & Sandvik, 1991). Ölçeğin Türkiye'de uygulamasını yapan Yetim çalışmasında ölçeğin güvenilirliğini yüksek bulmuş (Alpha=.86) ve test-tekrar test güvenilirliğini ise.73 olarak elde etmiştir (Yetim, 2003).

Yaşam Doyumu Ölçeğinin kullanıldığı bir araştırmada ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,896$ olarak bulunmuştur (Tuncer, 2017). Yaşam Doyumu Ölçeğinin uygulandığı bir başka araştırmada ise, yaşam doyumu için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde bütün maddelerin tek bir faktöre pozitif bir şekilde, 0.68 ve üzerinde değerler ile yüklendiğini göstermektedir. Bu bulgu, yaşam doyumu ölçeğinin kavramsal geçerliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Çetinkaya, 2016).

2. 4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam doyumu düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığı SPSS programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Yine program aracılığıyla bağımsız değişkenlerin kategori sayısı dikkate alınarak, t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. İstatiki olarak anlamlı çıkan farklılıklarda ise farklılığın hangi gruptan oluştuğunu ortaya koyabilmek için Scheffe Testi yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkilere de Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile bakılmış ve anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

Analizler öncesinde; veri setinde kayıp değer, uç değer ve normallik varsayımı incelemesi yapılmıştır. İncelemeler sonucunda herhangi bir kayıp değer, hatalı veri girişinin ve normalliği bozacak bir uç değerlerin olmadığı belirlenmiştir.

2. 5. Çalışmada Dikkat Edilen Etik İlkeler

Araştırma, ölçeklerin öğretmenlere uygulanabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ve okul idarelerinden gerekli izin ve onaylar alındıktan sonra yapılmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterlerini taşıyan öğretmenlere araştırma hakkında bilgi verilmiş, çalışmaya katılmaları konusunda gönüllük esas alınmıştır. Öğretmenlere ölçek hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmış olup, öğretmenlerin isim ve soy isimlerini belirtmemelerine dikkat edilerek, özel bilgilerin gizliliğine özen gösterilmiştir.

3. BULGULAR

Yaşam doyumuna ait elde edilen verilere ilişkin bulgulara Tablo 1-9 arasında yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Yaş	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Yaşam Doyumu	18-25 yaş	38	22,35	6,54	2	0,198	0,820
	26-33 yaş	47	23,02	5,62			
	34-41 yaş	25	22,11	7,78			
	Toplam	110	22,58	6,44			

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($F_{(2-107)}=0,198, p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($\bar{X}=22,11$) diğer öğretmenlere göre düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte; 26-33 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumunda en yüksek, 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin ise en düşük puanları aldıkları görülmüştür.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumlarına göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Medeni Durum	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	Evli	52	23,10	6,73	0,792	0,430
	Bekâr	58	22,13	6,19		

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının medeni durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t=0,792, p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; bekâr öğretmenlerin yaşam doyumu ($\bar{X}=22,13$) puanının evli öğretmenlerden düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları mesleği istekleriyle seçmelerine göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Mesleği İstekte Seçme Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	Evet	101	23,09	6,27	2,916	0,004*
	Hayır	9	16,78	5,74		

*p<0,01

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının mesleği isteyerek seçme durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=2,916$, $p<0,01$). Puan ortalamaları incelendiğinde; mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($\bar{X}=23,09$), mesleğini istemeden seçen öğretmenlerden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemlerine göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Kıdem	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	0-5 yıl	64	22,20	6,10	-0,797	1,661
	5 yıl ve daha fazla	46	23,21	6,89		

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının kıdemlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t=-0,797$, $p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde, 5 yıl ve daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin yaşam doyumu ($\bar{X}=23,21$) puanının 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kadro durumlarına göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Yaş	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Yaşam Doyumu	Kadrolu	71	23,04	6,12	2	0,522	0,595
	Sözleşmeli	11	21,45	6,79			
	Ücretli	28	21,86	7,19			
	Toplam	110	22,58	6,44			

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının kadro durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2-107)}=0,522$, $p>0,05$). Ancak puan ortalamaları incelendiğinde; kadrolu çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu ($\bar{X}=23,04$) puanlarının diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun türüne göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Kurum Türü	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	Bağımsız Anaokulu	42	22,36	6,81	-0,286	0,780
	İlköğretim Anasınıfı	68	22,72	6,25		

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun türüne göre yaşam doyumu puanlarının ($t=-0,286$, $p>0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde, bağımsız anaokulunda ($\bar{X}=22,36$) ve anasınıfında çalışan öğretmenlerin ($\bar{X}=22,72$) hemen hemen aynı yaşam doyumu puanlarına sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarına göre sınıflarının fiziksel yeterliklerine göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Öğretmen Algısına Göre Sınıfın Fiziksel Yeterliği	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Yaşam Doyumu	Yeterli	33	23,62	6,11	2	0,632	0,533

Kısmen Yeterli	61	22,11	6,67
Yetersiz	16	22,13	6,39
Toplam	110	22,58	6,44

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($F_{(2-107)}=0,632$, $p>0,05$) öğretmen algısına göre sınıfın fiziksel yeterliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Sınıfının fiziksel yeterliğini yeterli olarak algılayan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($X=23,62$) diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları sınıflarında kaynaştırma öğrencisinin varlığına göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Kaynaştırma Öğrencisi Varlığı	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	Yok	93	22,59	6,39	0,36	0,973
	Var	17	22,53	6,92		

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi varlığı durumuna göre yaşam doyumu puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($t=0,36$, $p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde, sınıfta kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($X=22,59$), kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin yaşam doyumu puanları ($X=22,53$) ile hemen hemen aynı olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşanmasına göre yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar

Grup	Dil Problemi	n	\bar{X}	S	t	p
Yaşam Doyumu	Hayır	80	22,74	6,64	0,412	0,667
	Evet	30	22,17	5,97		

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının ($t=0,412$, $p>0,05$) çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşanması durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde; çocuklarla iletişim kurarken dil farklılığı açısından problem yaşayan ($X=22,17$) ve böyle bir problem yaşamayan ($X=22,24$) öğretmenlerin hemen hemen aynı yaşam doyumu puanlarına sahip oldukları görülmüştür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Ancak puan ortalamalarına bakıldığında 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının diğer öğretmenlere göre düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte; 26-33 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumunda en yüksek, 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin ise en düşük puanlara sahip olduğu görülmektedir. 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerde ilerleyen yaşa bağlı olarak sağlık problemleri ve tahammülsüzlük, kalıplaşan kişilik özellikleri, sürekli gelişen teknolojiye ayak uyduramama, çocukları ve öğrencileriyle kuşak çatışması yaşama gibi sebeplerin meydana gelmesinin yaşam doyumu puanlarının düşmesinde etken rol oynayabileceği düşünülmektedir. Yaş faktörünün yaşam doyumu üzerindeki etkisini araştıran birçok çalışma araştırmamızın bulgusuna benzer şekilde yaş ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur (Ateş, 2016; İnce, 2018; Ünal, 2015). Araştırma bulgusuyla benzerlik göstermeyen Sarıdemir (2015)'in yapmış olduğu çalışmada ise, öğretmenlerin yaşının yaşam doyumu düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda araştırmacı, öğretmenlerin yaş düzeyleri arttıkça yaşam doyumu puanlarının düştüğünü gözlemlenmiş ve öğretmenlerin mesleğe başladıklarında daha idealist, heyecanlı ve azimli olmasının yaşam doyumunu etkileyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca araştırmanın sonucunda, öğretmenlik mesleğinin zamanla

monotonlaşmasının ve kariyer anlamında yükselme olanağının fazla olmamasının, ilerleyen yaşa bağlı olarak yaşam doyumu puanlarının düşmesinde etkili olabileceği belirtilmiştir.

Araştırma bulguları sonucunda, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının medeni durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bekâr öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının evli öğretmenlerden düşük olduğu görülmüştür. Bu anlamlı olmayan farkın, evli bireylerin yaşayış açısından bekâr bireylere göre daha standart ve düzenli yaşamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca evlilik hayatının gerektirdiği sorumlulukları öğrenen bireyler, meslek hayatındaki sorumluluklarına daha ılımlı bakmayı başarabilmektedirler. Bu durum da evli bireylerin gerek iş hayatında, gerekse yaşamında olumlu sonuçlar doğurabilmektedir. Başaran (2016) öğretmenlerle yapmış olduğu araştırmasında evli olan katılımcıların iş dışında da paylaşımda bulunabilecekleri birinin, diğer evli çift ve akrabalarla görüşme imkânlarının ve çift olarak sosyal etkinliklere katılma imkânlarının olmasının yaşamdan aldıkları doyumu olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca araştırmasının sonucunda medeni durumun yaşam doyumunu anlamlı etkilediğini ve evli katılımcıların yaşam doyumu puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durumun yaşam doyumu üzerindeki etkisini inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. İlgili araştırmaların bir kısmı medeni durumun yaşam doyumunu etkileyen anlamlı bir faktör olduğunu belirtirken (Dirlik, 2016; Kirişoğlu, 2016; Koruk,2019); araştırmamızın bulgusunu destekler nitelikte medeni durum ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Ergün, 2016; İnce, 2018; Tomrukçu, 2010).

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının mesleği isteyerek seçme durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,01$). Puan ortalamalarına bakıldığında; mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının, mesleğini istemeden seçen öğretmenlerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini kendi tercihleri doğrultusunda seçen öğretmenler, mesleğin getirmiş olduğu zorluklara katlanabilmekte, bu zorluklara çözümler üretebilmekte ve mesleğini sürdürmede daha istekli olabilmektedirler. Bu durumun kendi isteğiyle öğretmenlik mesleğini seçen öğretmenlerin yaşam doyumlarının yüksek olmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Öte yandan mesleğini isteyerek seçmeyen öğretmenler bölüme başladıkları andan itibaren yeterli arzu ve isteğe sahip olmadıklarından, öğretmenlik mesleğinin getirdiği zorluklara karşı daha kırılgan bir yapıya sahip olabilmektedirler. Bu durumun da mesleği isteyerek seçmeyen öğretmenlerin yaşam doyumlarını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Şahin (2008) ve Ergün (2016) yaptıkları araştırmalar sonucunda araştırmamızın bulgularıyla paralel olarak, mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin diğerlerinden daha yüksek yaşam doyumu puanlarına sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin kıdamlarının yaşam doyumu puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür ($p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; 5 yıl ve daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin yaşam doyumu puanının 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum kıdemden ziyade öğretmenlerin mesleklerine karşı duydukları ilgi ve isteğin sürekliliğinin yaşamdan alınan doyumu etkileyeceğini düşündürmektedir. Görevinin ilk yıllarında olan öğretmenlerin hayallerinde tasarladıkları çalışma ortamlarını bulamamalarının, memleketlerinden uzak ve kültürlerinden farklı bir bölgede yaşamalarının onların yaşam doyumunu olumsuz etkilediği düşünülmektedir. 5 yıl ve daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin mesleklerinde kazandıkları tecrübenin ve yaşadıkları bölgeye adapte olmalarının yaşam doyumlarını arttırdığı düşünülmektedir. Yapılan pek çok çalışma, araştırmamızın bulgusunu destekler nitelikte, kıdemle yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını ortaya koymuştur (Şahin, 2010; Taş, 2011). Araştırmamızın bulgusu ile benzerlik göstermeyen Ergün'ün (2016) araştırmasında ise, kıdem ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda, mesleğinde 3-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının diğer gruplardaki öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmalar arasındaki bu farkın örneklem grubunun branşından ve bölge farkından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ergün (2016) çalışmasını Ankara'da görev yapan farklı branşlarda ki öğretmenlerin katılımıyla gerçekleştirirken, bu araştırma Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesinde bulunan okul öncesi öğretmenlerinin katılımıyla yapılmıştır. Araştırmanın bulunduğu ilin, atamalarda yüksek kontenjanın ayrıldığı

Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer aldığı düşünüldüğünde, bu bölgeye gelen birçok öğretmenin yaşlarının küçük, ailesinden uzak, bölgeye yabancı ve sosyal imkânlarının kısıtlı olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının kadro durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde, kadrolu çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının diğer gruptaki öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ülkemizde öğretmenler ücretli, kadrolu ve sözleşmeli olarak üç kadro tipinde çalışmaktadırlar. Ücretli öğretmenler, öğretmen ihtiyacına göre sadece o eğitim öğretim yılı için görevlendirilen öğretmenler iken; kadrolu ve sözleşmeli öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ataması gerçekleştirilmiş öğretmenlerdir. Şuan ki uygulamaya göre, sözleşmeli öğretmenlerin ilk atamada atandıkları bölgede kalma süresi kadrolu öğretmenlerden daha uzundur. Bu durum da bazı öğretmenlerin eşlerinden, memleketlerinden ve ailelerinden uzun yıllar boyunca ayrı yaşamalarına sebep olmaktadır. Sözleşmeli öğretmenlerin kadrolu öğretmenlere göre çalışma ücretleri de daha düşük olmaktadır. Ayrıca sözleşmeli öğretmenlerin özlük hakları da farklı olmaktadır. Bu gibi nedenlerin sözleşmeli öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Ücretli öğretmenlerin ise işlerindeki devamlılıklarının garantisinin olmaması, düşük maaşlar almaları ve kariyer endişeleri yaşamaları, onların yaşam doyumu puanlarının kadrolu öğretmenlerden daha düşük olmasına sebep olabilmektedir. Araştırmamızın bulguları ile benzer bir şekilde Fidan'ın (2014) araştırması sonucunda da, kadrolu öğretmenlerin usta öğreticilerden daha yüksek yaşam doyumu puanlarına sahip oldukları, ancak kadro durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada, kadrolu öğretmenlerin işten atılma korkularının olmamasının, yaşam doyumu düzeylerine olumlu yansıdığı ifade edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun türüne göre yaşam doyumu puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; bağımsız anaokulunda ve anasınıfında çalışan öğretmenlerin hemen hemen aynı yaşam doyumu puanları aldıkları dikkati çekmektedir. Araştırmanın yapıldığı bölgede öğretmenlerin görev yaptığı okulun bağımsız anaokulu veya ilköğretim anasınıfı olması yaşam doyumu açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmamaktadır. Yani öğretmenlerin yaşam doyumunun, kurumun türünden ziyade başka etmenlerden etkilendiği düşünülmektedir. Öğretmenler için kurumun tipinden ziyade şartları daha önemli olmaktadır. Kurumun ulaşımı, fiziksel şartları, çalışma arkadaşları, okul idaresi gibi etmenler bu şartlardan bir kaçını oluşturmaktadır. Sonuç olarak öğretmenlerin yaşam doyumu şartlarını belirlerken, okulun bağımsız anaokulu veya anasınıfı olmasını odak noktasına koymadıkları düşünülmektedir. Başaran (2016) ve Ergün (2016) de araştırmamızın bulgularıyla paralel olarak, yaptıkları araştırmalar sonucunda okul türü ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını ortaya çıkarmışlardır. Buna karşın Şahin (2008)'in beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam doyumlarını incelediği araştırmasında, kurum türünün yaşam doyumunu anlamlı etkileyen bir faktör olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerinden devlet kurumlarında görev yapan öğretmenlerden daha yüksek yaşam doyumu puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durumun özel okullarda ki sınıf mevcutlarının, saha alanlarının ve malzemelerin devlet okullarına göre daha iyi koşullarda olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının sınıfın fiziksel yeterliğine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Sınıfının fiziksel yeterliğini yeterli olarak algılayan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının, diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi eğitimde ders araç gereçleri, ortak kullanım alanları, çocukların gelişim özelliklerine uygun eşya ve materyaller önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü okul öncesi eğitimi, çocuğun her alanda gelişimini destekleyen bir dönemde verilmektedir. Sınıfın fiziksel olarak yetersiz olması çocukların gelişimi sekteye uğratabilmektedir. Fiziksel yetersizliklerden dolayı çocuklarının tam olarak gelişemediğini gözlemleyen okul öncesi öğretmenleri mutsuzluk ve umutsuzluk yaşayabilmektedirler. Buna karşın fiziksel yetersizlikler sorunu öğretmenin yaşam doyumunu belirli ölçülerde olumsuz olarak etkilese de; yaşam doyumunu doğrudan etkileyen bir etmen olarak görülmemektedir. Şahin (2008) araştırması sonucunda araştırmamızın sonucunun tersi olarak araç gereç

durumunun yaşam doyumunu etkileyen anlamlı bir faktör olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Araç gereç durumu “çok yetersiz” olan beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanlarının da düşük olduğu belirlenmiştir. Okulunda araç gereç durumu yeterli olan beden eğitimi öğretmenlerinin olumlu çalışma koşullarına sahip olmasının yaşam doyumu düzeyini de arttırabileceği belirtilmiştir. Bahsedilen çalışmanın bulguları ile araştırmamızın bulgularının örtüşmemesinin örneklem grubunun beden eğitimi öğretmenlerinden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü beden eğitimi dersinde materyaller olmazsa olmaz bir öneme sahiptir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olma durumuna göre yaşam doyumu puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; sınıfta kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin yaşam doyumu puanı ile hemen hemen aynı olduğu dikkat çekmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin yaşam doyumu puanında kaynaştırma öğrencisinin varlığının önemli bir etken olmadığı görülmektedir. Sınıfta kaynaştırma çocuğu bulunan okul öncesi öğretmenleri, çocuğun engel türünü, performansını ve akranları ile yakınlığını göz önünde bulundurularak ya çocuğa uygun bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlamakta ya da etkinliklerini çocuğa uygun uyarlamalar yaparak uygulamaktadır. Yapılan bu uyarlamalar ve bireyselleştirilmiş eğitim programları sayesinde hem kaynaştırma çocuklarının hem de diğer çocukların etkinliklere aktif olarak katılımı sağlanabilmektedir. Sınıfta kaynaştırma çocuğu bulunan okul öncesi öğretmenlerinin etkinlikleri uygulayış şekilleri farklılaşsa da, bu durumun öğretmenin yaşamdan aldığı doyumu etkilemediği görülmektedir.

Araştırmanın bulguları ışığında, öğretmenlerin yaşam doyumu puanlarının çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşanması durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; çocuklarla iletişim kurarken dil farklılığı açısından problem yaşayan ve böyle bir problem yaşamayan öğretmenlerin yaşam doyumundan hemen hemen aynı puanları aldıkları dikkat çekmektedir. Araştırmanın yapıldığı Şanlıurfa'nın Siverek ilçesinde yaşayan insanlar, Türkçe dışında Arapça ya da Kürtçe de konuşabilmektedirler. Özellikle köylerde yaşayan bölge halkı, ilk olarak Kürtçe ya da Arapça dilini, daha sonra da Türkçe dilini öğrenmektedir. Hatta bu bölgede yaşayan birçok insan, özellikle de kadınlar Türkçe konuşmayı hiç bilmemektedir. Bu bölgede görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin birçoğunun sınıflarında, eğitim öğretim yılının başında, Türkçe konuşmayı bilmeyen çocukların sayıca fazla olduğu bilinmektedir. Araştırmanın verilerinin şubat-mart aylarında toplandığı göz önüne alındığında, eğitim öğretim yılında ilerleyen zamana bağlı olarak Türkçe konuşmayı bilmeyen çocukların dili kavramaya başladığını tahmin edebilmekteyiz. Aynı zamanda bu öğretmenler dil farklılıklarını beden dili ve Türkçe konuşmayı bilen çocukların yardımı ile çözebileceğinden, yaşam doyumu puanları arasında büyük farklılıklar olmadığı düşünülmektedir. Bu bölgelerde göreve başlayan öğretmenler ilk etapta büyük zorluklar yaşadıklarından yaşamdan aldıkları tatminin de az olacağı düşünülmektedir. Ancak, öğretmenlerin sınıflarındaki Türkçe bilen çocuklar yardımıyla, diğer çocukların Türkçe diline adapte olmalarını sağlayarak bu zorluğu aştığı düşünülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıda önerilere maddeler halinde yer verilmiştir:

- Araştırma sonucunda mesleğini isteyerek seçme durumunun yaşam doyumunu etkileyen anlamlı bir etken olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencisi adaylarına lisans eğitimine başlamadan önce meslek bilgilendirme programları düzenlenerek bireylerin mesleklerini istek, ilgi ve kabiliyetlerine göre seçmelerine destek verilebilir.
- Okul öncesi öğretmen adaylarının, mesleğe başladıkları anda karşılaşabilecekleri kültür, dil farklılığı gibi problemler karşısında neler yapabilecekleri ile ilgili programlar düzenlenerek, öğretmenlerin atandıkları bölgeye uyum sağlamasına katkı sağlanabilir. Bu programlar vasıtasıyla öğretmenlerin yaşam doyumu düzeyleri arttırılabilir.

- Öğretmenlerin görevine başladığı ilk yıllarda bölgeye ve mesleğine daha kolay uyum sağlayabilmeleri için oryantasyon faaliyetleri yapılabilir.
- Bilimsel ve teknolojik gelişmelere uygun olarak hizmet içi eğitimlerin verilmesi ve verilen eğitimlerin tüm öğretmenlerin katılabileceği sayı ve yeterlikte olması sağlanabilir.
- Okul öncesi eğitiminin yapıldığı kurumlara yardımcı personel desteği verilerek öğretmenlerin hem dinlenmeleri hem de diğer öğretmenlerle aynı ortamı paylaşması ve etkileşimde bulunması sağlanarak yaşam doyumu düzeylerine katkı sağlanabilir.
- Araştırma Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırmalar farklı il ve ilçelerde görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle de yapılarak Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerine göre yaşam doyumu düzeyleri karşılaştırılabilir.
- Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırmalar özel kurumlarda görev yapan öğretmenler ile de gerçekleştirilerek, aynı bölgede yer alan devlet ve özel okulları öğretmenlerinin demografik özelliklerine göre yaşam doyumu düzeyleri karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, B. Ü. (2014). *Kadınların kariyer engelleri ile kariyer tatmini ve yaşam doyumu ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Ateş, G. E. (2016). *Rehabilitasyon merkezlerinde eğitim alan otizm tanısı almış olan çocuklara sahip ebeveynlerin yaşam doyumunun, aile işlevlerinin ve öğrenilmiş güçlülüğünün incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Başaran, D. (2016). *Medeni durumun öğretmenlerinin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Baykoçak, C. (2002). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunları ve tükenmişlik düzeyleri (Bursa ili uygulaması)*. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Borthwick-Duffy, S. A. (1992). *Quality of life and quality of care in mental retardation*. In L. Rowitz (Ed.), *Mental retardation in the year 2000* (pp. 52-66). New York, NY: Springer.
- Crooker, K. J., & Near, J. P. (1998). Happiness and satisfaction: Measures of affect and cognition? *Social Indicators Research*, 44(2), 195-224.
- Çetinkaya, B. (2016). *Çalışanların pozitif duygulanım, başkalarına duyduğu güven ve yaşam doyumu düzeylerinin iş motivasyonuna etkileri: Beklenti kuramı yaklaşımı*. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çetinkaya, E. (2011). *Emekli bireylerde yaşam doyumunun jordayıcıları olarak sosyal destek ve öz-yeterlilik*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirel, S., & Canat, S. (2004). Ankara'daki beş eğitim kurumunda kendini yaralama davranışı üzerine bir çalışma. *Kriz Dergisi*, 12(3), 1-9.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.

- Dikmen, A. A. (1995). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 50(03), 115-140.
- Dilmaç, B., & Ekşi, H. (2008), Meslek yüksek okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 279-289.
- Dirlik, R. (2016). *Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin yaşam doyumuna etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Ergün, B. (2016). *İş doyumu ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki: öğretmenler üzerinde bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Fidan, H. (2014). *Ankara ilinde çalışan nakış öğretmenlerinin yaşam doyumunu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Frish, M. B. (2006). *Quality of life therapy: Applying a life satisfaction approach to positive psychology and cognitive therapy*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- İnce, Y. (2018). *Hemşirelik öğrencilerinin yaşam doyumunu ile umut düzeyi ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Keser, A. (2003). *Çalışma yaşamında motivasyon ve yaşam tatmini*. İstanbul: Alf Aktüel.
- Kirişoğlu, Ş. (2016). *Genç yetişkinlerin aile yapıları ile benlik saygısı ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Koruk, E. (2019). *Esansiyel hipertansiyonlu hastaların tedaviye uyumu ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131(6), 803-855.
- Özer, M., & Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumunu. *Geriatrici*, 6(2), 72-74.
- Sarıdemir, T. (2015). *Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin liderlik stillerinin ve bazı kişisel değişkenlerin öğretmenlerin yaşam doyumunu üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek mutluluk. Kalıcı doyum potansiyelinizi geliştirmek için yeni olumlu psikolojinin kullanılması*. (Çeviren: S. K. Akbaş). Ankara: HYB.
- Sirgy, M. J. (2012). *The psychology of quality of life: Hedonic well-being, life satisfaction, and eudaimonia*. New York, NY: Springer.
- Şahin, E. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinde yaratıcılık, mesleki tükenmişlik ve yaşam doyumunu*. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Şahin, Ş. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumunu düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Taş, İ. (2011). *Öğretmenlerde yaşamın anlamı yaşam doyumunu sosyal karşılaştırma ve iç-dış kontrol odağının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Tomrukçu, Ç. (2010). *Özel ve kamuya ait ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam ve iş doyumunu düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun.
- Tuncer, N. (2017). *Bir grup üniversite öğrencisinin sosyal anksiyete düzeylerine göre bilinçli farkındalık ve yaşam doyumunu düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.

- Ünal, A. (2015). *İş doyumunu yaşam doyumunu ve yaşam anlamı değişkenlerinin ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki bağlılıkları üzerine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- VandenBos, G. R. (2007). *APA dictionary of psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Vara, Ş. (1999). *Yoğun bakım hemşirelerinde iş doyumunu ve genel yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan bireye mutluluk resimleri*. İstanbul: Bağlam.
- Yetim, Ü. (2003). The impacts of individualism/collectivism, self-esteem and feeling of mastery on life satisfaction among the Turkish university students and academicians. *Social Indicators Research*, 61(3), 297-317.